

WIELKIE
PYTANIA

GRZEGORZ
SZYMANOWSKI

SCENARIUSZ LEKCJI

Program nauczania filozofii zakres rozszerzony dla szkoły ponadpodstawowej (LO, Technikum)

opracowany w ramach projektu

„Tworzenie programów nauczania oraz scenariuszy lekcji i zajęć wchodzących w skład zestawów narzędzi edukacyjnych wspierających proces kształcenia ogólnego w zakresie kompetencji kluczowych uczniów niezbędnych do poruszania się na rynku pracy”

dofinansowanego ze środków Funduszy Europejskich w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój, 2.10 Wysoka jakość systemu oświaty

Warszawa 2019

Redakcja merytoryczna – dr Jolanta Sawicka-Jurek

Recenzja merytoryczna – prof. Radosław Cezary Gwizdon
dr Jan Łukasiuk
Katarzyna Szczepkowska-Szcześniak
Agnieszka Ratajczak-Mucharska

Redakcja językowa i korekta – Altix

Projekt graficzny i projekt okładki – Altix

Skład i redakcja techniczna – Altix

Warszawa 2019

Ośrodek Rozwoju Edukacji
Aleje Ujazdowskie 28
00-478 Warszawa
www.ore.edu.pl

Publikacja jest rozpowszechniana na zasadach wolnej licencji Creative Commons –
Użycie niekomercyjne 4.0 Polska (CC-BY-NC).
<https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/deed.pl>

Temat lekcji:

Jak żyć w nieludzkich czasach?

Klasa / czas trwania lekcji:

klasa III, czas 2x45 min

Cele:

Po lekcji uczeń:

- a) wymienia ważniejsze cechy, odmiany i przedstawicieli (w tym prekursorów) egzystencjalizmu;
- b) przedstawia główne idee humanistycznego egzystencjalizmu Jean-Paula Sartre'a;
- c) objaśnia Karla Jaspersa pojęcie sytuacji granicznych;
- d) analizuje fragmenty następujących tekstów: Wprowadzenie do filozofii Karla Jaspersa (rozdz. 2 Źródła filozofii) oraz Egzystencjalizm jest humanizmem Jean-Paula Sartre'a.

Pytania kluczowe: Jakie są najważniejsze cechy egzystencjalizmu? Czym są sytuacje graniczne?

Metody/Techniki/Formy pracy

Projekcja filmu dokumentalnego o J. P. Sartre, praca z tekstem pod kierunkiem, technika mówiącej tablicy – do zaprezentowania wyników pracy pod kierunkiem. Wskazana współpraca z polonistą i historykiem. Sugerowane zastosowanie oceniania kształtującego (OK).

Środki dydaktyczne:

- odtwarzacz DVD z dostępem do Internetu.
- karteczki dla uczniów (zielone, żółte, czerwone) – do pracy z OK.
- teksty źródłowe: Jaspers Karl (2000), Wprowadzenie do filozofii, Wrocław, Siedmioróg, s. 13- Sartre Jean-Paul (1945), Egzystencjalizm jest humanizmem, Warszawa
- opcjonalnie można wykorzystać 3-4 komputery z dostępem do Internetu lub sprzęt własny uczniów (smartfony). Jeżeli nie korzystamy z pomocy Internetu, niektóre materiały można wcześniej wydrukować.

Opis przebiegu lekcji:

- a) Zapisujemy na tablicy NaCoBeZU: Wiem, co to są sytuacje graniczne; Rozumiem, dlaczego w filozofii XX wieku występuje silny pesymizm.
- b) Dwa filmy – dokumentalny i krótki komentarz (YT: Filozof z beczki). Odtwarzamy, proponujemy przygotowanie się do odpowiedzi na pytanie kluczowe.

- c) Dzielimy uczniów na 6 grup. Każda dostaje tekst do analizy (Sartre lub Jaspers) i odpowiada na pytania 1) Czym są osamotnienie i beznadziejność? 2) Dlaczego człowiekowi nie można ufać? Lub 1) Czym są sytuacje graniczne? 2) Na czym polega zawodność życia w świecie? Interpretacji dokonują na arkuszach TOC lub (zwłaszcza dla uczniów z SPE – w formie mapy myśli).
- d) Grupy przygotowują krótką prezentację swojej analizy. Może mieć charakter arkuszy TOC, mapy myśli, a nawet dramy (np. wywiadu z autorem).
- e) Uczniowie wykorzystują materiały i przygotowane scenki. Jedna grupa obsługuje teatrzyk, pozostałe zajmują widownię. Potem zmiana. Przeznaczamy na to nie więcej niż 10 minut lekcji.
- f) Proponujemy przemyśleć wnioski z prezentacji tak, by móc odpowiedzieć na pytanie z NaCoBeZU. Gdy uczniowie będą gotowi, wyłożą zielone karteczki.
- g) Zakończenie – wybieramy jedną lub dwie osoby z zielonymi kartkami, by podsumować zajęcia. Wprowadzamy ocenę koleżeńską.

Komentarz metodyczny

Zajęcia zostały przygotowane zgodnie z założeniami konstruktywizmu (patrz: program s. 2-3 i bibliografia). Nauczyciel w każdym z etapów pyta uczniów czy rozumieją sposób rozwiązywania zadań, jeżeli występują jakieś wątpliwości próbuje wyjaśnić rozwiązania. Dotyczy to w szczególności uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi. Przewidziano dla nich alternatywne formy aktywności, wsparcie nauczyciela na każdym etapie pracy z tekstem. Film pierwszy jest dość trudny, ale drugi wiele tłumaczy, warto zwrócić uwagę jak uczniowie zrozumieli film. Dlatego tekst jest jedną z form zadania kontrolnego. Ewaluacja jako opinia uczniów o formie prowadzenia zajęć; pozyskanie informacji zwrotnej dla nauczyciela o efektach i atrakcyjności zajęć – niezbędna w doskonaleniu zajęć.

Filmografia:

Film dokumentalny o J.P. Sarrtrze (kilka dostępnych na YouTube).